

Slovenski dom

Štev. 247

Izklučna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Oredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redakcija: Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provinzenza Italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

V Ljubljani, v četrtek, 29. oktobra 1942-XXI

Leto VII.

Vojno poročilo št. 885

Napadi in protinapadi na egyptovski fronti

53 tankov in 22 letal uničenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 885 pravi: Napadi in protinapadi nasproti si oklepni oddelki in pehoti so prihajali drug za drugim zlasti na severnem delu egyptovskega bojišča. Vazna postojanka, za katero se je bil posebno zagrizen boj, je po hudi borbi ostala v naših rokah. Sovražnik je včeraj izgubil 53 tankov, ki so bili uničeni ali pa zajeti.

V živahnih spopadih nad bojiščem je bilo zbitih 22 angleških letal, 11 po italijanskih, 11 pa po nemških lovcih, neko drugo letalo pa je trčelo na tla, ko so ga zadele protiletalske baterije. 5 naših strojev se ni vrnilo z nastopom.

Nemške čete podirajo sovjetske postojanke drugo za drugo

Pri Novorosijsku in Tuapseju so zavzele nove višine, ob Tereku pa obkoliše skupino sovjetskih sil — Novi prodori v Stalingradu

Pri El Alameinu trdi, a uspešni obrambni boji

Ob Donu so romunske čete ob uspešni letalski podprtosti vrgle sovjetske čete nazaj.

Težki, toda uspešni obrambni boji na bojišču pri El Alameinu, se nadaljujejo. Zlasti v severnem odseku so napadi in protinapadi priveli do ogrenih bojov pehotnih in oklepnih sil, pri čemer je važna višinska postojanka končno ostala v nemških rokah. Angleži so zopet izgubili 53 oklepnikov. V sredini letalskih borbah so nemški in italijanska lovска letala sestrelila 21 angleških letal, 1 pa je sestrelilo protiletalsko topništvo.

Pri napadih na zahodno francosko obalo so bila včeraj v letalskih borbah sestreljena 3 angleška letala.

25. oktobra zvečer je nekaj lahkih angleških bombnikov pod zaščito vremenskih prilik napadlo severno nemško obalo. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub. Sicer so napadi povzročili le malo škode na poslopjih in imetu.

Radio London je senci objavil, da so Nemci s posredovanjem Rdečega kriza predlagali pri Stalingradu 4 dnevno premirje, da pa so se poganjaj razbilja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske izjavila, da je ta trditev ena izmed običajnih laži angleške vlade, ki hoče na ta način zasečuti neizognibni sovražni zlom pri Stalingradu.

Pozdrav fašizma italijanskim oboroženim silam

Rim, 29. oktobra, s. Tajnik stranke je včeraj v spremstvu članov strankinega vodstva odšel na vrhovno poveljstvo Oboroženih Sil, da bi tam sporodil pozdrav Črnemu srajcu. Tam ga je sprejel načelnik glavnega stana maršal Cavallero v družbi državnih podstajnikov za vojsko, mornarico in letalstvo. Tajnik stranke je izrekel naslednji pozdravni govor: Ob dvajsetletnici pohoda na Rim poslajo Crne sraje svoj ognjeviti, navdušeni in tovariški pozdrav vsem oboroženim silam na kopnem, v zraku in na morju. Fašizem je od vsega začetka pripisoval bojem poseben življenski pomen, ker pomnijo izpopolnitve in dvig duha in zato stvarno občuti vso globino srčnega prijateljstva do hrabrih oboroženih sil.

Nedavni dogodki, ki so se sprožili z vojno in se potem ponavljali v drugih bojih teh dvajset let, vse v svitu novih zamisli Ducevega genija, velevajo fašizmu tako zaradi ideje, kakor tudi radi moči in ljubezni do domovine, da izreče vso pohval bojevnikom, kajti to je izraz priznanja za vzvišeno dejanja skromnega vojaka, ki ne odjema, dokler je v njem še življenje in ki ima v bojih s sovražnikom vedno pred očmi lepo Italijo. Iz te fašizmi in v službi koristim domovine je vzkil fašizem, ki je ideja vojaka, bojevnika, prostovoljca in invalida. V času po Piavi so se rodile Mussolinijeve Črne sraje, ki so vojaki med vojaki in katere so se po ulicah z vzklikom »Zivela Italija!« bile z zaničevalci domovine in se bratsko pridružile vojski v junaškem naporu, ki je bil potreben za doseg vojnih ciljev.

Pred leti, vedno navdušene za veličino fašistične domovine, so se Črne sraje v Abesinijski pridružile vojakom v boju za italijanski imperij, enako pa so plemenito in viteško prelivale svojo krije v španski državljanški vojni. In danes, ko so vse sile vprežene v poslednji odločilni osvobodilni vojni, je vse fašistično ljudstvo, prekaljeno v svoji veri, v vrstah junaških oboroženih sil, ki se bore za veličino domovine. Ta negospasljivi ogenj bojevitosti je zato tudi osnovni razlog za pravo dejansko in duhovno bratstvo, ki združuje stranko z italijanskimi vojaki v neproručenem sklopu, ki ima samo eno voljo: Služiti z vsemi silami in jeklenim duhom zmagi. Ko se je dopolnilo to vojno dvajsetletje, ima stranka čast, da je pri oboroženih silah tolmač priznanja vsega naroda, ki spremjam, sodeluje in živi s svojimi junaškimi bori, ki so mu poročila, da bo po doseženi zmagi domovina zaživelja v vsej slavi, sreči in novem blešku omike. Živel kralj, živel Duce!

Zavezniško vrhovno poveljstvo na Tihem morju sporoča, da so japonska letala napadla avstralosko loko Port Darwin in povzročila škodo. Argentinska vlada je v Cordobi odredila aretacijo in konfiskacijo voditelja argentinskih komunitov in ravnatelja lista »La Hora« Rudolfa Ghioldija, ker je obtožen, da je obsojal argentinsko zunanjou politiko.

Italija ob dvajsetletnici pohoda na Rim

Hitlerjeve čestitke Mussoliniju — Sprejem poveljnikov oboroženih sil pri Duceju — Poklonitev vodstva fašistovske stranke — Amnestija za politične konfiniranke

z zagrizenim zanosom. Po raznih mestih so izročili rabi javna dela, dogotovljena v XX. letu.

Ob 12 so zvezni tajniki v spremstvu zveznega vodstva, krajevnega fašista, predsednikov bojevnih organizacij in vojaških poveljnikov, šli v vojašnice ter najvišjemu vojaškemu dostojanstveniku izrekli pozdrav, ki ga Črne sraje ponosno izrekajo oboroženim silam, katere je zora tretjega desetletja revolucije našla živo zaposlene na vseh vojnih teriričih.

Po številnih mestih so bile priredevine na čast vojnim ranjencem. Ob spomenikih padlih za revolucijo na sedežu fašistovske zvezze so se v straži vrstili pohabljeni in ranjeni iz revolucije, skvadristi in fašisti izpred pohoda, vojašči, člani GUF-a in GIL-a. Sedeži organizacij in javna poslopa so bila ves dan v zastavah.

Rim, 29. oktobra, s. Ob dvajsetletnici pohoda na Rim je Hitler Duceju poslal naslednjo brzojavko:

»Ekscelenci predsedniku kr. italijanske vlade, cav. Benitu Mussoliniju, Rim.

Ob dvajsetletnici pohoda na Rim se moja misel v duhu najzvestejšega prijateljstva in zaveznosti obrača k Vam in k Vašim stvaritvam, ki nimajo v zgodovini primere. Z menoj se vse nemško narodnosocialistično ljudstvo živo udeleže obletnic zmagoslavja fašistične revolucije. Kar ste Vi, Duce, in Vaši bojevniki dopolnili potem, to je Vašemu tedanemu sunku dal vrednost preobrata v človeški zgodovini. Danes se najini ljudski revoluciji borita v najtejnem orožnem bratstvu zoper iste sile, ki so nekoč v notranjosti brez uspeha nasprotnovale fašizmu po Italiji in narodnemu socializmu po Nemčiji. Judovstvo, bogatašvo in bolješevizem bodo zaradi tega izgubili ta boj prav tako, kakor so ga izgubili tedaj. V tem trdnemu prepričanju Vas, Duce, pozdravljam kar najprisrečnejše in posljajam Vam ter Vašim Črnim srajejam svoje in nemškega doverištva pozdrave.

Adolf Hitler.«

Rim, 29. oktobra. Ob dvajsetletnici je Poglavnik postal Duceju naslednjo sporočilo:

»V trenutku, ko Italija praznuje dvajseto obletnico zgodovinskega pohoda na Rim, se ustnika Hrvaška čuti ob strani Črnih srajev, ker se zaveda, da se je s pohodom na Rim začel pohod Evrope v novo zgodovinsko razdrobo in začel napredek človeštva. Sprejemite, Duce, moja najbolj gorenča voščila tudi v imenu hrvaškega ljudstva in želje, da bi bilo Vaše veleumije dolgo ohranjeno Italiji, da jo bo vodilo k novim zmagam in k novi slavi.«

Rim, 29. oktobra, s. Duce je včeraj ob 12 spremstju načelnike glavnih stanov oboroženih sil, kateremu je predstavljal načelnik vrhovnega glavnega stana maršal Cavallero. Sprejeti so bili: general Ambrosio, načelnik glavnega stana vojske, admiral Riccardi, načelnik glavnega stana mornarice, general Fougier, načelnik glavnega stana letalstva, glavni namestnik general Galbati, načelnik glavnega stana milice. Navzoč je bil državni podstajnik za vojsko Scuero. Maršal Cavallero je spregovoril nekaj besed, na katere je Duce odgovoril in dal načelnikom glavnih stanov obsežno priznanje za dopolnjeno delo. Dodal je, da kakor vedno računa

na njihovo razumno in vdano sodelovanje pri bočnih nalogah.

Rim, 29. oktobra, s. Ob dvajsetletnici pohoda na Rim je Duce izdal obsežno pomilostitev za politične konfiniranke. Po tem ukrepu bo osvobojenih okoli 1300 konfiniranec. Brisani bodo vsi policijski opomini in nezaupnice, ki jih je izrekla policija zaradi političnih zadev.

Rim, 29. oktobra, s. Duce je dobil naslednjo brzojavko:

»Fašistična in korporacijska zbornica Vam, Duce, ob dvajsetletnici pohoda na Rim obnavlja prisego zvestobe naših bojevnih oddelkov iz predvajet let. Vi ste priveli Italijo iz Vittoria Veneta v Rim, Vi boste fašistično Italijo priveli do zmage.«

Grandi, predsednik fašistične in korporacijske zbornice.«

Rim, 29. oktobra, s. Ob 12.30 je Duce v Beneški palaci sprejel tajnika stranke, ki mu je v spremstvu članov državnega vodstva izrečil člansko izkaznico stranke št. 1, obnovljeno za leto XXI. Navzoč je bilo zastopstvo sirot, in sicer osem sirot padlih za revolucijo in osem sirot padlih v vojni. Tajnik stranke je zapovedal pozdrav Duceju. Duce se je po očetovsko ustavil pri veakem otroku. Med njimi je bil tudi sin prefekta Vezia Orazia. V posebno zadovoljstvo so mu bile besede lubeče vdanosti, ki jih je izrekel balilski mornarček.

Tajnik stranke je Duceju predložil izkaz o silah, ki jih obsegajo fašistična stranka in pa njene organizacije. Stanje 28. oktobra leta XX. je bilo naslednje:

bojevniki fašisti: 4.770.770 organizirancev; fašistične vseuniverzitetske skupine: 159.297; GIL: 8.754.589; ženski fašisti: 1.027.409; kmečke gospodinje: 2.491.702; delavke in postrežnice: 864.922; tudi studentje: 875; fašistično šolsko združenje: 179.615; fašistično združenje javnih nameščencev: 386.865; fašistično združenje uslužencev v državnih podjetjih: 153.421; fašistično združenje železničarjev: 155.582; fašistično združenje poštarjev: 87.645; Dopolavorje: 4.612.204; CONI: 740.980;

narodni zavod za fašistično omisko: 211.000; narodno združenje rodbin padlih v vojni: 379.284; narodno združenje padlih in pohabljenih pri letalstvu: 6202; narodno združenje italijanskih rezervnih častnikov: 301.532;

skupina odlikovanec z zlato svetinjo za vojaško hrabrost: 126;

ustanova Sinjega traku: 23.668; narodno združenje tribarvnega traku za odlikovanec: 3500.

Narodno združenje pohabljencev in vojnih invalidov: 215.852.

Narodno bojevniško združenje: 907.196.

Legija italijanskih prostovoljev: 97.841.

Oddelki italijanskih arditov: 20.037.

Garibaldinska legija: 5989.

Italijanska pomorska zveza: 261.499.

Nato je minister Vidussoni Duceja takole navorovil:

»Duce, imam čest izročiti Vam izkaz o silah stranke ob dvajsetletnici pohoda na Rim. V dvajsetih letih nepopustljive udanosti do stvari je stranka v častne vrste prištel naslednje svoje tovariši fašistovskih vojska:

padlih 34.322, od tega 1240 dostojanstvenikov. Ranjenih 50.435, od tega 1524 dostojanstvenikov. Odlikovanih 17.643, od tega 1362 dostojanstvenikov. Cestni seznam veže v en snop žrtve tiste, ki so padli po cestah v junaških letih na predvečer in tiste, ki so padli v veči vojskah, ljudi vse starosti in vseh slojev, tiste, ki so po veri in po udanosti do fašizma in do domovine bili izmed nas najboljši.«

Duce, stranka je ponosna zaradi tolikega bogastva krvi in žrtv. To je najzanesljivje in najresnejše znamenje, da stranka v dvajsetih letih ni zahtevala druge pravice, kakor da se bori in da koraka v prednji strazi ljudstva, v čigar zdravem in plemenitem srcu je Vaša vera postala pogoj za življenje. Stranka pod Vašim vodstvom kot buden in ljubosumen stražar revolucionarnih vzorcev deluje in nastopa na področju stvarnosti, zavedajoč se svojih dolžnosti do te osvobodilne vojne, za katere je napela vse svoje sile in vsa svoja sredstva. Z vzgledom moralne neodjelinljivosti, ki je zakon življenja, z vzgledom žrtv, sprejete zavestno in osvetljene po luči vzorcev stvarne in domovine, izkazuječ z odkritim srcem najplemenitejši in najbolj stvarno vzajemnost vsem tistim, ki najbolj čutijo sedanje težave, hraneč z utripom hvaležnosti bratstvu v orožju in v duhu pri hrabrih bojevnikih, utripljene stranke kot živa neizčrpava in neizčrpiva sila, ker ste Vi, Duce, njena vera in njenega duša. Nam, Duce, je usoda naklonila najvišjo čast, da Vam ob slavnih dvajsetletnicih prinesemo navdušeni in zvesti glas Vaših Črnih srajev in fašistovskega ljudstva, čigar usodi ste Vi odprli trde poti, toda polne ponosa in slave v zasljeni veličini.

Duce, nad vsemi se danes vzdiguje visoko, odločno, slovesno in neizpreno Vaša volja: vredno živeti to zgodovinsko uro, da se poveliča fašistovska domovina. Živel Duce!«

Mister Vidussoni je nato Duceju poklonil nekaj strankih knjig. Duce je pojavil delo stranke na vseh področjih narodnega življenja, zlasti na področju pomoči in vzajemnosti z bojevniki in z njihovimi rodbinami. Nato je dal navodila za bodoče delovanje, ki ima danes en sam cilj: zmagati. Na koncu je tajnik stranke zapovedal pozdrav Duceju, kateremu je odgovril navdušen »A noi!« vseh navzočih.

Temeljit govor italijanskega prosvetnega ministra ob dvajsetletnici fašističnega pohoda

Rim, 29. oktobra, s. Prosvetni minister Bottai je za 20 letnico pohoda na Rim go

Visoki komisar, Eksc. Robotti in nemški konzul so se poklonili pred spominskim kamnom padlih fašistov ob priliki 20 letnice pohoda na Rim

Včeraj so se ob priliki 20 letnice Revolucije Crnih Srajc napotili Ekselencija Visoki komisar, Ekscelencia Robotti s častniki posadke ter nemški konzul v Dom fašistov, da položi vence in se poklonijo pred spominskim kamnom padlih fašistov.

Ob 9 je prispeval na sedež Federacije spremstva s godbo divizije »Alpski lovcev«. Ekselencia Robotti, poveljnik Armatadega zbora s častniki posadke in četjo, sestavljeni iz vseh rodov orožja nastanjene v Ljubljani.

Poveljnik Armatadega zbora je v spremstvu svojega slavnega stana položil venec na podstavki kamna, dočim so častniki, častna četa in oboroženi odred Fašistov izvršili vojaški pozdrav. Ob koncu vrvšenega obreda je Ekselencia Robotti, preden je zapustil sedež Zveze izrekel Zveznemu tajniku svoje zadovoljstvo in zadovoljstvo častnikov posadke Crnih Srajc v Ljubljani.

Ob 10. je prispeval na sedež Zveze bojevnih Fašistov Visoki komisar da prinese svoj in svojih sodelavcev pozdrav. Zveznemu tajniku Zvezni tajnik je pričekovalo Ekselenco Grazioli pred vhodom v postopek Zveze Fašista skupaj z začasnico Pokrajinskega ženskega Fašista in s podtnajnikoma s konzulom obmejnega milice B. Padova, z direktorjem »Prima line« s tajnikom Fašista v Ljubljani in z drugimi fašističnimi hierarhi.

Pred spominskim kamnom, v katerega so vklesana imena Crnih Srajc žrtv, ki so padle zaradi komunističnega sovraštva so se ob straneh postavili v častno četo mladi fašisti praporom Ljubljanskega Fašista in oddelki skvadristov v orožju. Visoki komisar, ki ga je spremljal Zvezni tajnik, je obšel postrojene oddelke in nato stopil pred spominski kamen padlih, ki ga je pozdravil z rimskim pozdravom.

Ekselencia Grazioli, ki so ga med obiskom spremljali viceprefekt David in šef kabine Biesia, je odšel nato v urad Zveznega tajnika. Tu je Ekselencia Grazioli potem, ko je pozval navzoče k vzkliku Kralju in Cesariju in Duceju, z vnesenju ognjevitimi besedami izročil predstavnika Stranke svoj pozdrav, pozdrav predstavnika oblasti in vseh svojih sodelavcev in j nato govorč o duhu sodelovanja, ki preveva uskladjanje delo sicernega, poudaril, da so sile vsakega Italijana, ki ima čast, da služi na tej zemlji, vse usmerjene proti enemu samemu cilju, namreč: poslušati Duceja in delati za dobro Italije. Dr. Orlando je potem, ko se je zahvalil Visokemu komisarju, da se je izvabil ustaniti v hiši Fašijev, izrekel besede najglajljega priznanja za sodelovanje, ki ga je ob vsaki priložnosti omogočil Ekselencia Grazioli Stranki, poudarjajoč, da so vsi fašisti, bivajoči v Ljubljani, s svojim sodelovanjem v Zvezzi pokazali najbolj vzvišeni duh tovarištva in požrtvovanosti. V znak priserne hvaljenosti je Zvezni tajnik izročil Visokemu komisarju častno legitimacijo urednika »Prima line«, borbenega in živahnega tedenika Zvezde. Visoki komisar se je zahvalil Zveznemu tajniku za ta izraz tovarištva kakor tudi njegovemu sodelavcu uredniku dr. Pietroantoni, direktorju tedenika, in pozval navzoče, naj povzdignejo svojo misel Kralju in Cesariju in Duceju.

Ekselencia Grazioli je nato v spremstvu Zveznega Tajnika in Podtnajnika Capursa, Podtnajnika Scarnicija in drugih hijerarhov posestil sedež Zvezre ter se razgovarjal zlasti v bojevniškem uradu, v uredništvu Prima line in v drugih uradih, kjer se je imel priliko prepričati o vsemi, ki preveva vse, ki neposredno delujejo na življenju Stranke v tem važnem odseku. Med posetom se je Visoki komisar ustavil in govoril z načelniki uradov in njihovimi sodelavci. S posebnim zajimanjem se je Ekselencia Grazioli pomudil v prostorij Zenskega Fašista, kjer ga je tovarišica De Vecchijeva tovarisko pozdravila ter zagotovila njega in Zveznega Tajnika trdne volje za delo, ki preveva vse tovariše, bivajoče v njej pokrajini.

Visoki komisar je izrazil gospoj De Vecchijevi svojo toplo zahvalo za izvršeno delo. Visoki hijerarh je nato posestil tudi delavnico Zenskega fašista, kjer so bile zbrane mnogoštevilne gospe, ki skrbe za dobrodelnost v korist bojevnikov. Ekselencia Grazioli se je zanimal za delo, izvršeno v upoštevanju vrednem obsegu, za posle, ki se še pripravljajo in ko je povprašal po raznih panogah delavnosti, ki jo vrše gospe v radovoljnem sodelovanju, je določil 25.000 lir za nakup potrebnega materiala, da bi se sijajno delo, ki ga tovarišice vsek dan urešujejo, še bolj objavo.

Popoldne se je Visoki komisar napotil v vojaško bolnišnico, da je na to slavnostni dan izročil svoj pozdrav ranjencem in bolnikom ter da jim je zagolobil, da je domovina ob vsaki priliki bližu tistim, ki so trpeli in dali svojo kri začelo.

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

Vance je pritrdil ves razmišljen. »Včasih je lahko otroška igra ena najbolj resnih življenjskih, stvarj, je dejal, kakor bi bilo njegove misli da leč nekje drugod. Zadeva pa mi ni všeč, res, prav nič ne. Bolna pamet podobna pameti otroka, ki je bil star rojen in ni imel svojih možgan na premestu. Njena zlobnost mi nič ni všeč.«

Pri tem je močno potegnil svojo cigareto, globoko vdihnil dim, naredil obraz, kakor da mu je zoporno ter nadaljeval: »Daj mi podatke. Poizkusiva se malo razgledati v tej zmesuji, v kateri svu se znašla.«

»Nimam dosti povedati. Vse, kar vem, sem ti povedal že po telefonu. Malo prej, preden sem ti telefoniral, je poslal pomesti tisi Dillard.« »Dillard? Je to morda profesor Bertrand Dillard?«

»Da, vprav ta. Dogodek se je prišel v njegovi hiši. Ga poznaš?«

»Osebno ne. Spominim se ga zaradi slovesa, ki ga uživa v znanstvenem svetu. Je eden največjih zdaj živečih fizikov in matematikov. Imam skoro vsa njegova znanstvena dela. Pa kako, da je poklical vprav tebe?«

»Poznam ga že dvajset let. Na kolombijskem vseučilišču je bil moj profesor matematike, pozneje pa sem imel priliko pozanimati se za nekateri njegove pravne zadeve. Komaj so našli Robina umorjenega, že mu je okrog pol dvanajstih telefoniral v urad. Zahudo sem izročil brez nadaljnega Heatha, ki se je takoj podal na kraj dogodka in čaka, da pride tja tudi jaz. Potem sem telefoniral tebi. Na rednik me pričakuje s svojimi možmi pri Dillardovih.«

»Kdo so vse člani te družine?«

»Profesor es je, kakor sem zvedel poslovil od svoje vseučiliške stolice pred kakimi desetimi leti ter odšel k eni svojih nečakinj, hčerkki svojega brata, ki stanuje na Cesti 75a. Dekle je staro približno pet in dvajset let. Pod isto streho stanuje potem še profesorjev varovanec Sigurd Arnesson, moj sošolec, ki ga je Dillard vzel za svojega eno leto prej, preden je Arnesson postal doktor. Arnesson je danes star okrog štirideset let in ponujuje matematiko na kolombijskem vseučilišču. Po rodu je Norvežan in je triletni otrok prišel v Ameriko. Izgubil je starše, ko je bil star okrog

osem let. Profesor Dillard ga je posnovil, ker je spoznal, da je za fiziko izredno nadarjen. In res ima Arnesson čudovite sposobnosti za matematične vede.«

»Slišal sem že o njem, je dejal Vance. »Pred kratkim je objavil zanimivo razpravo o elektrodinamiki gibljivih tel.« Toda, povej mi malo, ali te tri osobe, Dillard, Arnesson in tisto dekle, žive same v svojem stanovanju?«

»Imajo dva služabnika. Zdj se, da ima Dillard precejšnje dohodke, zaradi česar je lahko naredil iz svoje hiše nekako svetisce matematike, kamor zahaja v goste kar cel krožek znanstvenikov... Potem pa tudi dekle, ki zelo ljubi šport v prosti naravi, sprejemajo marsikoga. Večkrat sem bil gost v tej hiši in vselej sem videl tam najrazličnejše ljudi. V gornjem nadstropju ljudje resnih obrazov, ki se bavijo z abstraktimi vedami, v pričelju, kjer kraljuje Bella Dillard, pa vseleje družbe deklejovih prijateljev.«

»In kaj je z Robinom?«

»No, Robin ni bil učenjak. Vse prej bi dejal, da je pripadal družbi Belle Dillardove. Bil je posveten, malo do zoren mladenič, ki si je bil prido precejšen sloves zaradi izbornega streljanja z lokom...«

»Res je. Med športniki je zavzemal odlično mesto neki gospod J. C. Robin na drugi strani pa njeni gospod Sperling, njegov največji tekmelec ne samo na enem, temveč že na številnih nastopih. Kaj pa gospodična Dillard? Se tudi posveča temu športu, strelja nju z lokom?«

Visoki komisar Eksc. Grazioli za najrevnejše Ljubljancane

Na praznik 20. letnice pohoda na Rim je Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli z najplemenitejšim nomenom obiskal mestno zastavljalcu na Poljanški cesti v spremstvu vodje občinskega odbora Pokrajinske podporne ustanove, seniorja Campane, župana generala Leona Rupnika, podupana comm. dr. Salvatorja Tranchide in drugih funkcionarjev z Visokim komisariata.

Visoki komisar Eksc. Grazioli si je z velikim zanimanjem ogledal vse poslovanje mestečke zastavljalcice in vse prostore ter pokazal, kako temeljito je poučen o velikem socialnem pomenu zavoda za poroči, ki so mu jih že prej predložili strokovnjaki. Z zelo priznanimi besedami je pohvalil vodjo zastavljalcice Rudolfa Rudolta ter vse uslužbenstvo, obenem pa dal smernice za nadaljnji razvoj v čim večji napredek tega važnega socialnega zavoda. Naposled je Eksc. Grazioli v poveličanju

praznika 20. obletnice pohoda na Rim velikodušno dal na razpolago 50.000 lir za rešitev predmetov, ki so jih morali zastaviti najrevnejši ter jih sedaj potrebujejo za zimo. Predvsem naj bodo te dobrodele deležne z velikim številom otrok in ljubljanski občinski odbor. Pokrajinske podporne ustanove bo sporazumno z mestno upravo izvedel to človekoljubno akcijo, ki bo veliko najbednejših družin rešila najteže stiske pozimi. Zupan in podupan sta Visokemu komisarju Eksc. Grazioli za plemenito dario izrekla najlepšo zahvalo mesta Ljubljane in zagotovila najvnetje sodelovanje pri prizadevanjih za manj premožne sloje mesta Ljubljane.

Po ogledu mestne zastavljalcice je Visoki komisar Eksc. Grazioli paš odšel obiskati še otroško bolnišnico in zavode za najbednejše v starci ukrarjni.

Najvišje dopustne cene za cvetje, vence in zelenje za okras grobov

Ljubljana, 29. oktobra.

Kakor lansko leto ob praznikih mrtvih, je mestno županstvo tudi letos hotelo omogočiti prebivalstvu okras grobov po čim najvišjih cenah ter je zato tudi letos Visokemu komisariatu predlagalo najvišje dopustne cene za tako blago, ki je predelan v Ljubljanski pokrajini.

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je s št. VIII-2 1262-1 predložil enik odobril.

Maksimalni enik za cvetje, vence in zelenje za okras grobov je torej veljavlen samo za blagovne pridelane v Ljubljanski pokrajini, do februarja, dne 29. oktobra zjutraj do 2. novembra zvečer.

Domača negojevo kranjantele v štopih po osmih kosov je dovoljeno prodajati po najvišji 3 lire za kos; domače, pri vrtnarjih vrgojene kranjantele po velikosti od 3 do 5 lir za kos; kmečke gojene kranjantele največ po 3 lire. Veje mahonije, dolge do 30 do 50 cm, po 0.50 lir; nad 50 cm dolge veje mahonije po 1 lir za kos. Navadne zelenje kmečke vence po velikosti od 3 do 5 lir kos.

Kakor pri drugem blagu, morajo biti tudi cene cvetju, vencem in zelenju za okras grobov na živilskem trgu in po vsej Ljubljani razvidne in napovedane na posebnih listkih.

Mestno županstvo je hotelo olajšati okras grobov zlasti manj premožnim slojem ter je zato ukinito vse mestne trošarine na uvoženo in doma predelano cvetje in zelenje ter vence. Pri velikih uvoženih kranjanteleh se to znižanje precej pozna, saj

znaša trošarina po 10 lir za kilogram uvoženega cvetja. Posebno se bo pa to znižanje pozna pri prekrasnih uvoženih nageljnih, saj za praznike mrtvih cvetljarnam zaradi ukinjene mestne trošarino ne bo treba zvišati cen za uvoženo cvetje. Sedaj je pa županstvo pri Visokem komisariatu izposlovalo tudi določitev najvišjih dopustnih cen za domače cvetje, vence in zelenje ter smo v Ljubljani tako dobili za domačo vrgojeno cvetje in za domač izdelane vence lanske maksimalne cene. Pri vsem tem pa mestno županstvo opozarja prebivalstvo na skromnosti ter upoštevanje že prejšnjega leta takoj uveljavljenega načela: »Počastite rajne z dobrimi deli!«

Zvezni tajnik izroča uredniško legitimacijo tovarišem lista »Prima linea«

Včeraj je Zvezni tajnik izročal priznalno izkaznico direktorju in uredniku »Prima linea«. Pri tem je Zvezni tajnik izročil besede opole potovale odobravajoč njihovo dosedanje delovanje. Direktor lista je odgovoril zahvaljujoč se in izražajoč svojo in svojih sodelavcev voljo za vztrajno in uspešno delo v Stranki za doseglo najvišjih idealov Fašistične Revolucije.

Športni drobž

Od nedeljskih tekem, ki jih bodo igrali po raznih evropskih igriščih, bo menda najvažnejša ona v Stuttgartu, ko se bosta pomerili nogometni predstavniki Nemčije in Hrvaške. Obe enačniki se za nastop vestno pripravljata. Tekma bo vroča, saj bodo i eni i drugi postavili vse najboljše kar imajo.

Novi evropski boksarski prvak v poltežki kategoriji Marcel Cerdan se bo prihodnji mesec pomeril z znamenim Ferrerjem. Se pred tem bojtem se bo pa pogledal z oči v oči z belgijskim državnim prvkom Al Bakerjem.

Pretaklo nedelje bomo imeli tudi v Ljubljani celodnevno športni spored. Dopolne se bodo igrišča Ljubljane pomerila štiri moštva, in to: Tobačna tovarna bo igrala z Vičem, Mladika pa z Žabnikom. Popoldne se bodo tekme nadaljevale. Nastopili pa bodo starejši. Spored je takle: Tobačna tovarna: Vič, Mars: Žabnik in Mladika: Korotan. Začetki tekem in sodniki bodo objavljeni v prihodnjih številkah našega in ostalega dnevnega časopisa.

Tretji simfonični koncert v Trbovljah bodo priredili, ko se prične novo šolsko leto okrožne glasbene šole v Trbovljah s podružnicama v Hrastniku in Zagorju. Na sporednu so tri skladbe štajerskega skladatelja Roderika Mojsisovicu Mojšvarja, ki praznuje letos 65 letnico in ga stejejo med vodilne nemške skladatelje. Nadalje sta na sporednu Boccherini in Mozart.

enem pa preveč zamotana. Natančni vratni posnetek te pesmice o tačici ne more najti svoje razlage samo v goli zavesti. Stvar ima še temnejše in globljje ozadje. V njej je nekaj strahote, dosti bolj nenavadnega. Toda, dovoli mi tole vprašanje: kdo je bil tisti, ki je prvi nasel Cocka Robina umorjenega?

»Profesor Dillard. Ko je stopil na notranji balkon, ki je na zadnji strani hiše, je zagledal Robina, zlekrajnega na tleh na streliscu, v prsi pa mu je tičala strelica. Z največjo naglico, ki mu je pač dovoljelo protin, na katereh bodo boleha, je šel na dvorišče in nasel tam mladeniča že mrtvega. Tačoj nato mi je telefoniral. — Zdaj vemo samo to, nič drugega.«

»Ni mnogo. Vendar pa je to zaenkrat dovolj kajti stvar je prikazana v takšni luči, kakor da gre po vsej verjetnosti za zvijačo...«

Vance je vstal.

»Markham, starji moj Markham, pripravi se na nekaj zelo nenavadnega. Ne govorim o puščici, ki je občila v prsi. Dejstvo pa, da je neki gospod Vrabec umoril nekoga, ki elsi na imenem Cocklane Robin, t. j. »Tačica«. Vrabec umoril nekoga, ki elsi na imenem Cocklane Robin, t. j. »Tačica«. Vrabec umoril nekoga, ki elsi na imenem Cocklane Robin, t. j. »Tačica«. Vrabec umoril nek

Novi »pomožni denar« v nemški vojski

Nemško vrhovno poveljstvo je z njim hotelo preprečiti, da ne bi kupna moč vojske neugodno vplivala na cene v zasedenih deželah

Berlinski gospodarski krogi so pred nekaj dnevi objavili podrobnosti o novem nemškem vojaškem denarju, ki se je zdaj pridružil že znanim kreditnim bankovcem. Medtem ko ti poslednji v zasedenih deželah veljajo kot zakonito plačilno sredstvo poleg denarja, ki je v teh deželah v navadi, pa novi pomožni vojaški denar rabi samo kot plačilno in obračunsko sredstvo v nemški vojski sami. Zato je njegova raba v denarnem prometu s prebivalstvom po zasedenih pokrajinah izrečeno prepovedana, a tudi dejansko nemogoča.

Ta pomožni denar je torej nove vrste, ki ima nekakšega prednika v tako imenovanem kantinskem denarju, kakršnega so pred nekim časom dali v promet v Bolgariji in Romuniji.

Povod k izdaji tega novega denarja je bilo dejstvo, da so mede in oskrbovalne plače nemških čet, ki so nastanjene v prijateljskih državah jugovzhoda predstavljale dodatno in tako znatno kupno moč, da bi to utegnilo zelo slabo vplivati na cene v dotednih deželah. Zato so vojakom mede izplačevali v denarju dotedne dežele, toda le v omejenem znesku, medtem ko so ostalo dobili izplačano v novem kantinskem denarju. Za kantinski denar so uporabljali prave rajhovske novice za 5 in 10 pfenigov, poleg tega pa so izdelali nove bankovce za 1 pfenig, na katerih je bilo natisnjeno »pomožno plačilno sredstvo oborožene sile« in ki torej niso imeli veljave pravih nemških kreditnih bankovcev. Da pa

vojaki ne bi tega denarja uporabljali pri drobnih nakupih po zasedenih deželah, so določili, da naj ima denar v plačilnem prometu med vojaki in kantino desetkratno veljavo nominalne vrednosti. S tem so dosegli, da kantinski denar ni šel v splošni promet, saj bi zunaj vojske izgubil 90 odstotkov svoje vrednosti in bi torej dejansko bil brez veljave.

Kantinski denar se je dobro obnesel. Zato ga je nemško vrhovno poveljstvo zdaj spremeno v splošni »pomožni denar nemške vojske«. Ta ima v primeru s kantinskim denarjem poleg drugega to veliko prednost, da ga vojaki lahko poslujejo tudi domov. V tem oziru so doslej vladale precejšnje težkoči, ki so pa zdaj odpravljene, ker je možno novi pomožni denar v Nemčijo uvažati in izvajati. V Nemčiji imajo za to posebne vojaške blagajne, denarne zavode in obmejne mejačnice, ki novi denar brez nadaljnega zamenjajo v rajhsmarke.

Novi »pomožni denar nemške vojske« so izdali v bankovci po 1, 5 in 10 pfenigov. Podobno kakor pri kantinskem denarju ga zamenjajo po desetkratni nominalni vrednosti in s tem je zloraba tega denarja v prijateljskih državah in po zasedenih pokrajinah izključena.

S tem bistrim ukrepm je nemško vrhovno poveljstvo hotelo doseči, da odvija kupna moč nemških čet ne bi slabo vplivala na cene in preškrbo dotedne dežele, kjer so nemške čete nastanjene.

Ljudje, ki se pogreznejo v zimsko spanje

Na Ognjeni zemlji se moški vdajajo v zimskih mesecih brezdelju in obilnemu spanju — Ženske morajo skrbeti za hrano

V živalskem svetu poznamo več zveri, ki trde zimske mesece, ko primanjkuje krmil, premostijo s spanjem, a da bi tudi kako človeško pleme imelo to navado, se je šele nedavno izvedelo.

Tak nenavadni pojav človeškega prezimovanja vidimo na velikem otoku Ognjene zemlje, ki ga od južnoameriške celine loči Magellanova cesta in h kateremu prištevamo še nešteoto otočkov.

Ognjena zemlja nosi svoje ime po številnih taboščnih ognjih, ki jih je leta 1520, pri odkritju otoka in polovanju ekozi previl ugled Magalhaes. Na Ognjeni zemlji živi ob obrežju jezera Fagnama indijansko pleme, čigar moški se vdajajo zimskemu spanju.

Zima na južni polobli ne nastopa ob istem času kakor pri nas. Tam pritisne šele mesece marca. Tedaj se moški tega plemena, ki so poletje preživeli v preprostih kočah iz lubja, umaknejo v ze-

melske votline in jame, iz katerih se na novo spet prikažejo šele ob nastopu toplejšega letnega časa. V zimskih mesecih skrbijo za prehrano izključno samo ženske. Opravljalci morajo hišna dela ter hoditi na lov.

Taka ureditev se zdi prebivalcem Ognjene zemlje sama po sebi razumljiva. Poleti tem Indijancem se na misel ne pride, da bi si kopili zaloge za kratko zimsko dobo. Poglavitni naravnii vzrok pa je v tem, da se po starici navadah otroci rodijo skoraj izključno samo v poslednjih poletnih mesecih.

Moški se sicer vdajajo brezdelju in »zimskemu spanjanju, a v nasprotju z živalskim svetom ne morejo ostati brez hrane. Zato morajo zanje skrbeti ženske, ki jih prinašajo jestivine v votline, da jih po vsakokratnem obilnem spancu užijejo. Doslej znanost o tej čudni navadi ni prav niz vedela, to pa najbrž zaradi tega, ker so kraji, kjer ti svojski Indijanci živijo, pozimi zelo težko dostopni.

Lepo domačo knjižnico

si ustvarite za majhen denar, ako se naročite na

»SLOVENCEVO KNJIŽNICO«

ki izdaja vsak mesec po tri knjige: romane, povesti, novele itd. iz vseh svetovnih književnosti. Najodličnejše so seveda zastopana domača dela. Vsaka knjiga Vas stane samo 6 lir, dočim je v knjigarni znatno dražja. Ob koncu letnika dobite še dve knjigi brezplačno kot nagrado. Plačuje se lahko v obrokih.

Opozorjam na res okusno vezavo po načrtu arhitekta Gajška. V celo platno vezane knjige stanejo za naročnike po 20 lir, v pol platno po 15 lir.

Naročila sprejemamo še do božiča.

Drugi letnik se je začel z oktobrom in so za ta mesec izšle že vse tri knjige, ki so jih naročniki z velikim veseljem in užitkom brali: Jalenovi »BOBRIK«, Perrijev »NEZNANI UČENEC« in Heyeva »POTA IN ZAPREKE«. V soboto izide Ljeskova »ZA ČARANI ROMAR«, v sredi prihodnjega meseca trije zvezki Kuretovega »VESELJA DOM«, 1. decembra pa Tomažičeve »POHORSKE PRAVLJICE«, bogato ilustrirane — najlepše Miklavževe in božično darilo otrokom.

Naročila se sprejemajo v upravi »Slovenca« in v Ljudski knjigarni.

V deželi cvetočih črešnji

Prva noč na Japonskem

Yokohama.

Vihar nas je ustavil in bilo je že pozno, ko se je naš parnik pripeljal v Tokijski zaliv. Nebo je bilo kakor umazana vata, megleno in nizko. Kjer tone sonce je blestelo rijasto rdeče. Majhni ribiški čolni z daleč upognjenim nosom in krmilom. Vasi so daleč na golih rijavih pobočjih. Počasi se je izognil krmnač trdnjavskemu otoku, ki ga je potres raztrgal. Razpočene betonske kupole, polovični oboki, odpadno kamene. V sivini se bližamo pristanišču.

Stara premařena ženska se je naslanjala na ograjo na palubi: »Tu, ali vidite podrtine? Od potresa leta 1929. Tod je stala naša hiša. Oh, in tu na obali — ne, bolj nazaj. Obala se je čisto spremenila. Tu sem stala osem ur v vodi, dokler me ni našel moj kuhar. Koliko krvi je preteklo! Tu dan. Štiristotisoč ljudi je umrlo! Štiristotisoč! Pomislite! Še nobena vojska ni Japonsko toliko veljala.«

Yokohama... Godba zveni iz besede — dokler ni prišel potres. Sedaj diši po krvi. Še vedno po dveh in pol letih... Yokohama... Črešnjev cvet diši iz besede, dokler se ni zemlja sama pogrenila vase. Zemlja se je dvignila za meter, se spet pogrenila, se zlomila kakor preperel les in požiral človeške kepe. Tri minute je drezal prst po razburjenem mravljišču velemesta. Potem so počili tanki za olje. Tu na pristanišču je zgorelo štiristotisoč ljudi. Tu, kjer prav zdaj miglajo kresnici papirnatih lampionov, kjer je izkreevalni mostiček tako skrbno zavarovan, da si nihče ne more niti noge zlomiti.

»Rikša, rikša?«

Suh rumen človeček s sedlastim nosom je capljal med ojema voza, mahal s svojim lampijonom in se režal kakor mrtvaška glava.

»Rikša? Rikša? Club hotel!«

Rumeni človek — konj je vlekel v kratkem teku, zavijal okoli konja iz valovite pločevine, lesenihi hiši in se spotikal na pršnih cestah brez tlaka. Kjer je visela na brzjavnem drogu luč, sem

videl pred seboj rumen mumijski tilnik, nad katerim je vihral ploščat moder klobuk. Na obeh straneh ceste so bile podrtine, kosi malte, kupi opiek. Iz betonskih podrtin mole železne palice. Verjetno so spodaj še trupla. Še vedno. Toda nad tem že rastejo ogrodja in se dvigajo škrice. Mravljinici izboljšujejo svoja mravljišča. Majhne lesene hiše s prozornimi okni stoje posamično med podrtinami in prahom. Skedenji s streho iz valovite pločevine; telefonske žice. Na zapuščenem prostoru je na postrani vrtlem temelju izobčen napis:

»Najboljši prostor za trgovino. Dajemo v najem!«

Pošastno in mrzlo! Mraz, da kar rež!

Kuli se je ustavil pred leseno kočo. »Club hotel!« Mrtvaška glava zmaje:

»Ni hotel; fina hiša; lepa dekleta.«

»Club hotel,« go on. All right!«

Zopet okoli oglov in po blatu. Končno pridemo do hotela. Zasilna enonačadstvena stavba iz tanke opeke. Povzdruži, stoli in govorči ljudje. V sobici je petrolejska

»Velja?«

»Šest dolarjev, prosim.«

»Naj vas vzame...«

Večerja je bila zapadnjaška, od oliv do moke. Samo, da izletniki ne bi bili tako glasni.

Pričkal sem si cigaro in šel nasproti majhnim pisanim lučem, ki naznavajo na novo pozidane ulice. Nato sem začel v mrazu po pršnih zavitih potih med kamnitimi razvalinami. Končno sem zagledal tri nove hiše, drugo po drugi. Nastavek za novo ulico.

Na srednji hiši je svetli: »Caffè Hamburg!«

Poglej, saj to je Nemec. Široko stoji za točilno mizo in z debelimi mornarskimi rokami pripravlja gin in grenčico, kuminovec in rum za dva moža, ki se grejata ob žganju in govorita nemško.

»Ali ste tuječ?«

»Pravkar sem dospel z »Korea Maru«.

»Iz Frisca?«

»Iz toplejših krajev: Honolulu.«

»Ali boste enega?«

»Rad.«

»Gin, kuminovec, gin. Ali želite videti Yokohamo?«

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

67.

Hilon je skrit za voglo dolgo čakal. Prepričan je bil, da se mora stvar zanj dobro izteči. Toda čas se je vlekel in začelo ga je skrbiti. Nenadno pa se je iz veže počasi pokazala Ursusova glava, se previdno ozrla naokoli, potem pa je stopil čez prag Ursus, noseč na rokah Krotanova trupla ter zdrijal z njim proti reki. Hilonu so se načeli vsi lasje.

»Po meni je, če me zaleda!«

Zadel je prositi pomoci vse bogove, kar jih je poznal, celo Kristusa. Potem jo je pa ucvrl, kar so ga nesle noge

68.

Za denar, ki mu ga je bil dal Vinicij, se je nekje načel in se skopal, potem se je zavlekel domov in zaspal ko ubit.

Ko se je zbudil, je zaledal pred sabo sužnico, ki si jo je bil kupil. Klicala ga je in tresla. Za njo je na pragu zapazil — Ursusa. Pomel si je oči, da bi bolje videl, potem so mu začeli laziti mravljinici po hrbtnu. Sklepajte z zombi je dejal:

»Jaz... ne poznam... tega... dobrega... človeka. Ni me... doma.«

Toda Ursus ni hotel dolgo čakati. Sklonil se je v sobo, rekoč:

»Hilon, Hilonides!«

»Mir s tabo, mir s tabo, o najboljši izmed kristjanov, toda jaz te ne poznam!«

»Hilon Hilonides,« je ponovil Ursus, tvoj gospodar Vinicij te kliče, da pridi k njemu!«

EIAR — Radio Ljubljana

Petak, 30. oktobra: 7.30 Pesmi in napevi —

8.00 Napoved časa; poročila v italijsčini —

12.20 Plošče — 12.30 Porocila v slovenščini —

12.45 Lahka glasba — 13.00 Napoved časa;

poročila v italijsčini — 13.10 Pet minut go-

sopa X — 13.15 Poročila Vrhovnega Povelj-

stva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Radi-

jske pesmi vodi dirigent Angelini — 14.00

Poročila v italijsčini — 14.15 Koncert Radijske

orkestra, vodi dirigent D. M. Šijane — 14.45 Poročila v slovenščini —

17.15 Kmečki trio — 17.35 Četrt ure za tvrd-

ko Nizzardo — 17.50 Pisana glasba — 19.00

»Govorimo italijsko« — prof. dr. St. Leben — 19.30